Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2025/647

10.2.2025

PRIPOROČILO SVETA

z dne 21. januarja 2025

o potrditvi nacionalnega srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Romunije

(C/2025/647)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 121 Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 in zlasti člena 17 Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

SPLOŠNE UGOTOVITVE

(1) 30. aprila 2024 je začel veljati prenovljeni okvir ekonomskega upravljanja EU. Osrednji elementi prenovljenega okvira ekonomskega upravljanja EU so Uredba (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ([1]) skupaj s spremenjeno Uredbo (ES) št. 1467/97 o izvajanju postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem ([2]) in spremenjeno Direktivo Sveta 2011/85/EU o proračunskih okvirih držav članic ([3]). Cilj okvira je spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, z reformami in naložbami pa trajnostno in vključujočo rast in odpornost, ter preprečiti čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Okvir spodbuja tudi nacionalno odgovornost in je srednjeročno bolj usmerjen ob učinkovitejšem in doslednejšem izvrševanju pravil.

(2) V središču novega okvira ekonomskega upravljanja so nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrti, ki jih države članice predložijo Svetu in Komisiji. Načrti morajo izpolniti dva cilja: (i) zagotoviti, da se bo med drugim dolg sektorja država do konca prilagoditvenega obdobja verjetno zmanjševal ali ostal na preudarni ravni ter da se javnofinančni primanjkljaj srednjeročno zmanjša in ohranja pod referenčno vrednostjo 3 % BDP, ter (ii) zagotoviti izvajanje reform in naložb v odziv na glavne izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, in obravnavati skupne prednostne naloge EU. V ta namen mora biti v vsakem načrtu predstavljena srednjeročna zaveza za pot gibanja očiščenih odhodkov ([4]), ki dejansko določa proračunsko omejitev v času trajanja načrta, ki zajema štiri- ali petletno obdobje (odvisno od trajanja rednega zakonodajnega obdobja v državi članici). Poleg tega je treba v načrtu pojasniti, kako bo država članica zagotovila izvajanje reform in naložb v odziv na glavne izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, zlasti v specifičnih priporočilih za državo (vključno s tistimi, ki se nanašajo na postopek v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji, če je ustrezno), in kako bo načrt obravnaval skupne prednostne naloge Unije. Obdobje za fiskalno prilagoditev traja štiri leta in se lahko podaljša za največ tri leta, če se država članica zaveže, da bo izvedla sklop ustreznih reform in naložb, ki izpolnjujejo merila iz Uredbe (EU) 2024/1263.

([1]) Uredba (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 (UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Uredba Sveta (EU) 2024/1264 z dne 29. aprila 2024 o spremembi Uredbe (ES) št. 1467/97 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Direktiva Sveta (EU) 2024/1265 z dne 29. aprila 2024 o spremembi Direktive 2011/85/EU o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic (UL L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2 Uredbe (EU) 2024/1263, tj. javnofinančni odhodki brez (i) odhodkov za obresti, (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije, (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija, (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

(3) Komisija po predložitvi načrta oceni, ali načrt izpolnjuje zahteve iz Uredbe (EU) 2024/1263.

(4) Svet mora nato na priporočilo Komisije sprejeti priporočilo, v katerem določi pot gibanja očiščenih odhodkov za zadevno državo članico in po potrebi potrdi sklop zavez v zvezi z reformami in naložbami, na katerih temelji podaljšanje obdobja fiskalne prilagoditve.

UGOTOVITVE V ZVEZI Z NACIONALNIM SREDNJEROČNIM FISKALNO-STRUKTURNIM NAČRTOM ROMUNIJE

(5) Romunija je Svetu in Komisiji 25. oktobra 2024 predložila nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt. Načrt je bil po dogovoru s Komisijo predložen po podaljšanju roka, določenega v členu 36 Uredbe (EU) 2024/1263. Rok za predložitev je bil glede na razloge, ki jih je podala Romunija, po dogovoru s Komisijo podaljšan.

Postopek pred predložitvijo načrta

(6) Da bi Komisija določila okvir za dialog, ki vodi do predložitve nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtov, je 21. junija 2024 Romuniji poslala referenčno smer ([5]) v skladu s členom 9 Uredbe (EU) 2024/1263. Komisija je referenčno smer objavila 25. oktobra ([6]). Referenčna smer temelji na tveganjih in zagotavlja, da se do konca obdobja fiskalne prilagoditve in ob odsotnosti nadaljnjih proračunskih ukrepov po prilagoditvenem obdobju dolg sektorja država verjetno zmanjšuje ali srednjeročno ostane na preudarni ravni ter da se primanjkljaj sektorja država v prilagoditvenem obdobju zmanjša pod 3 % BDP in srednjeročno ostane pod to referenčno vrednostjo. Srednjeročno obdobje je opredeljeno kot desetletno obdobje po koncu prilagoditvenega obdobja. V skladu s členom 6, točka (d), ter členoma 7 in 8 Uredbe (EU) 2024/1263 je referenčna smer skladna tudi z merilom glede primanjkljaja, zaščitnim ukrepom za vzdržnost dolga in zaščitnim ukrepom za odpornost na primanjkljaj. Referenčna smer Romunije določa, da na podlagi predpostavk Komisije, na katerih temeljijo predhodne smernice, posredovane junija 2024, in ob predpostavki sedemletnega prilagoditvenega obdobja rast očiščenih odhodkov ne bi smela preseči vrednosti iz tabele 1. To ustreza povprečni rasti očiščenih odhodkov v višini 5,2 % v prilagoditvenem obdobju (2025–2031) in v višini 5,5 % v obdobju 2025–2028.

Tabela 1: Referenčna smer, ki jo je Komisija posredovala Romuniji 21. junija 2024

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Povprečje 2025–2028	Povprečje 2025–2031
Najvišja rast očiščenih odhodkov (letno, v %)	6,1	5,7	5,3	5,0	4,8	4,7	4,5	5,5	5,2

Vir: izračuni Komisije.

(7) Romunija je med julijem in oktobrom 2024 s Komisijo opravila tehnični dialog v skladu s členom 12 Uredbe (EU) 2024/1263. Dialog je bil osredotočen na pot gibanja očiščenih odhodkov, ki jo je predvidela Romunija, in njene temeljne predpostavke ter na predvideni sklop reformnih in naložbenih zavez, na katerih temelji prošnja Romunije za podaljšanje prilagoditvenega obdobja. Razprave so bile osredotočene na davčno reformo, reformo davčne uprave, reformo davčne ureditve za mikropodjetja in preglede porabe. Obravnavani so bili tudi predvideno izvajanje reform

([5]) Predhodne smernice, posredovane državam članicam in Ekonomsko-finančnemu odboru, vključujejo referenčne smeri brez podaljšanja prilagoditvenega obdobja in z njegovim podaljšanjem (za štiriletno oziroma sedemletno obdobje). Vključujejo tudi glavne začetne pogoje in temeljne predpostavke, uporabljene v okviru Komisije za srednjeročne projekcije javnega dolga. Referenčna smer je bila izračunana na podlagi metodologije, opisane v poročilu o spremljanju vzdržnosti dolga za leto 2023, ki ga je pripravila Komisija (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_sl). Temelji na pomladanski napovedi Komisije iz leta 2024 in njenem srednjeročnem podaljšanju do leta 2033, medtem ko so dolgoročna rast BDP in stroški staranja prebivalstva v skladu s skupnim poročilom Komisije in Sveta o staranju prebivalstva za leto 2024 (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_sl).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_sl#romania.

in naložb v odziv na glavne izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, ter skupne prednostne naloge Unije na področju pravičnega zelenega in digitalnega prehoda, socialne in gospodarske odpornosti, energetske varnosti ter izgradnje obrambnih zmogljivosti.

(8) Romunija se je glede na informacije, ki jih je navedla v svojem načrtu, oktobra 2024 posvetovala s civilno družbo in socialnimi partnerji v skladu s členom 11(3) in členom 36(1), točka (c), Uredbe (EU) 2024/1263. Glede na informacije, ki jih je Romunija navedla v svojem načrtu, je bil načrt 16. oktobra 2024 dan v javno razpravo s predstavniki podjetij in civilno družbo.

Drugi povezani postopki

(9) Romunija je trenutno v postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem ([7]). Svet je 3. aprila 2020 na priporočilo Komisije na podlagi člena 126(6) PDEU sprejel Sklep (EU) 2020/509 o obstoju čezmernega primanjkljaja v Romuniji zaradi načrtovanega neizpolnjevanja merila glede primanjkljaja iz PDEU in izdal priporočilo na podlagi člena 126(7) PDEU za odpravo čezmernega javnofinančnega primanjkljaja najpozneje do leta 2022. Zaradi močnega krčenja gospodarske aktivnosti, povezanega s pandemijo COVID-19, je Svet 18. junija 2021 sprejel revidirano priporočilo Romuniji na podlagi člena 126(7) PDEU, s katerim je podaljšal rok za odpravo primanjkljaja do leta 2024. Komisija je 24. novembra 2021 ugotovila, da je Romunija sprejela učinkovite ukrepe v odgovor na priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 na podlagi člena 126(7) PDEU, in menila, da dodatni ukrepi v postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem niso bili potrebni. Vendar je bilo v letu 2023 ugotovljeno znatno neizpolnjevanje vseh podkomponent priporočila Sveta, naslovljenega na Romunijo v letu 2021. Nominalni primanjkljaj je bil znatno višji (6,5 % BDP v primerjavi s 4,4 % BDP v priporočilu Sveta), strukturni napor je bil veliko nižji od priporočenega, rast očiščenih odhodkov pa veliko višja od priporočene.

(10) Zato je Svet je 26. julija 2024 sklenil, da Romunija v odgovor na priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 ni sprejela učinkovitih ukrepov ([8]). To priporočilo se izdaja hkrati z revidiranim priporočilom Sveta na podlagi člena 126(7) PDEU za odpravo čezmernega javnofinančnega primanjkljaja v Romuniji ([9]). Istočasno sprejetje teh priporočil, ki je prilagojeno in utemeljeno s prehodom na novi okvir ekonomskega upravljanja, zagotavlja skladnost med priporočenimi prilagoditvenimi potmi.

(11) Komisija je 19. junija 2024 ugotovila, da v Romuniji obstajajo čezmerna makroekonomska neravnotežja. Romunija se zlasti sooča z ranljivostmi v zvezi z zunanjimi računi, ki so predvsem povezane z velikim in naraščajočim javnofinančnim primanjkljajem, pri čemer so se znatni cenovni in stroškovni pritiski povečali, ukrepi politike pa so šibki ([10]).

(12) Svet je 21. oktobra 2024 na Romunijo naslovil vrsto specifičnih priporočil v okviru evropskega semestra ([11]).

POVZETEK NAČRTA IN NJEGOVA OCENA S STRANI KOMISIJE

(13) Komisija je v skladu s členom 16 Uredbe (EU) 2024/1263 načrt ocenila, kot sledi:

Kontekst: makroekonomski in fiskalni položaj ter obeti

(14) Gospodarska aktivnost v Romuniji se je v letu 2023 pod vplivom domačega povpraševanja povečala za 2,4 %. V skladu z jesensko napovedjo Evropske komisije 2024 naj bi gospodarstvo v letu 2024 zraslo za 1,4 %, upočasnitev pa je posledica bolj umirjenih gibanj industrijske proizvodnje, gradnje stanovanj, informacijske tehnologije in prevoznih storitev. V letu 2025 naj bi se realni BDP povečal za 2,5 % pod vplivom trdne zasebne potrošnje in pospešitve zasebnih naložb, ki ju bodo podpirali ugodnejši finančni pogoji. V letu 2026 naj bi se realni BDP povečal za 2,9 %, saj naj bi naložbe v javno infrastrukturo, ki jih financira EU, prinesle močno spodbudo za rast, ko se bo začela zadnja faza programa mehanizma za okrevanje in odpornost. V obdobju, ki ga zajema napoved (tj. 2024–2026), naj bi rast potencialnega BDP v Romuniji v povprečju znašala 2,2 %, poganjala pa jo bosta kapitalsko

([7]) Vsi dokumenti, povezani s postopkom v zvezi s čezmernim primanjkljajem v Romuniji, so na voljo na spletni strani: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/romania_sl.

([8]) UL L, 1.8.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2130/oj.

([9]) Priporočilo za priporočilo Sveta za odpravo čezmernega primanjkljaja v Romuniji, 26.11.2024, COM(2024) 957 final.

([10]) „Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki“, COM(2024) 600 final, Dodatek 4.

([11]) Priporočilo Sveta z dne 21. oktobra 2024 o ekonomski, proračunski in strukturni politiki ter politiki zaposlovanja Romunije.

poglabljanje in rast skupne faktorske produktivnosti. Stopnja brezposelnosti je v letu 2023 znašala 5,6 % in naj bi glede na projekcije Komisije znašala 5,5 % v letu 2024, 5,5 % v letu 2025 in 5,4 % v letu 2026. Inflacija (deflator BDP) naj bi se zmanjšala z 12,8 % v letu 2023 na 9,0 % v letu 2024 ter dosegla 5,9 % v letu 2025 in 5,3 % v letu 2026.

(15) Kar zadeva javnofinančna gibanja, je primanjkljaj sektorja država Romunije v letu 2023 znašal 6,5 % BDP. Glede na jesensko napoved Evropske komisije 2024 naj bi v letu 2024 dosegel 8,0 % BDP, v letu 2025 7,9 % ter, ob predpostavki nespremenjenih politik, v letu 2026 7,9 %. Napoved Komisije ne odraža predloga proračuna Romunije za leto 2025, ki še ni pripravljen. Dolg sektorja država je konec leta 2023 znašal 48,9 % BDP. Glede na jesensko napoved Komisije naj bi se delež dolga konec leta 2024 povečal na 52,2 % BDP. Konec leta 2025 naj bi se povečal na 56,1 % BDP, konec leta 2026 pa na 59,7 %. Dokler zaveze glede politik iz srednjeročnih načrtov niso podprte z verodostojno napovedanimi in dovolj podrobno opredeljenimi konkretnimi ukrepi politike, se kot take ne upoštevajo v fiskalni napovedi Komisije.

Pot gibanja očiščenih odhodkov in temeljne makroekonomske predpostavke v načrtu

(16) Nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Romunije zajema obdobje 2025–2028 in določa fiskalno prilagoditev v sedemletnem obdobju.

(17) Načrt vključuje vse informacije, ki se zahtevajo v členu 13 Uredbe (EU) 2024/1263.

(18) Načrt vsebuje zavezo glede poti gibanja očiščenih odhodkov, navedeno v tabeli 2, ki ustreza povprečni rasti očiščenih odhodkov v višini 4,8 % v letih 2025–2028. Poleg tega se Romunija zavezuje sklopu reform in naložb z namenom podaljšanja prilagoditvenega obdobja na sedem let (2025–2031), v katerem naj bi povprečna rast očiščenih odhodkov znašala 4,4 %. Povprečna rast očiščenih odhodkov, sporočena v načrtu za prilagoditveno obdobje (2025–2031), je nižja od povprečne rasti očiščenih odhodkov v referenčni smeri, ki jo je Komisija posredovala 21. junija 2024 (5,2 %). V načrtu je predpostavljeno, da se bo rast potencialnega BDP postopno zmanjšala z 2,7 % v letu 2024 na 2,0 % v letu 2031. Poleg tega se v načrtu pričakuje, da se bo stopnja rasti deflatorja BDP zmanjšala s 7,2 % v letu 2024 na 5,0 % v letu 2025, nato pa se postopoma nadalje upočasnila na 4,4 % v letu 2031.

Tabela 2: Pot gibanja očiščenih odhodkov in temeljne predpostavke v načrtu Romunije

						Podaljšanje prilagoditvenega obdobja				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Povprečje v obdobju veljavnosti načrta 2025–2028	Povprečje v prilagoditvenem obdobju 2025–2031
Rast očiščenih odhodkov (letno, v %)	14,3	5,1	4,9	4,7	4,3	4,2	3,9	3,8	4,8	4,4
Rast očiščenih odhodkov (skupaj od izhodiščnega leta 2023, v %)	14,3	20,2	26,0	31,9	37,6	43,3	49,0	54,7	ni relevantno	ni relevantno
Rast potencialnega BDP (v %)	2,7	2,7	2,5	2,4	2,2	2,1	2,0	2,0	2,4	2,3
Inflacija (rast deflatorja BDP) (v %)	7,2	5,0	4,9	4,8	4,7	4,6	4,5	4,4	4,8	4,7

Vir: Srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Romunije in izračuni Komisije.

Posledice zavez glede očiščenih odhodkov v načrtu za dolg sektorja država

(19) Če bi se uresničila pot gibanja očiščenih odhodkov, h kateri se je Romunija zavezala v načrtu, in temeljne predpostavke, bi se dolg sektorja država v skladu z načrtom povečal z 52,2 % BDP v letu 2024 na 62,6 % BDP v letu 2029, preden bi se v letu 2031 zmanjšal na 61,4 %, kot je razvidno iz naslednje tabele. Glede na projekcije naj bi se nato v desetih letih po koncu obdobja, ki ga zajema načrt, stalno zmanjševal in dosegel ravni precej pod 60 % BDP.

Tabela 3: Gibanje dolga in salda sektorja država v načrtu Romunije

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2041
Javni dolg (v % BDP)	48,9	52,2	55,7	58,5	60,6	62,0	62,6	62,4	61,4	47,9
Javnofinančni saldo (v % BDP)	- 6,5	- 7,9	- 7,0	- 6,4	- 5,7	- 5,0	- 4,2	- 3,4	- 2,5	- 1,6

Vir: Srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Romunije.

V skladu z načrtom bi se torej delež dolga sektorja država srednjeročno zmanjšal pod referenčno vrednost 60 % BDP iz Pogodbe. To je verjetno, saj naj bi dolg na podlagi predpostavk iz načrta glede na vse deterministične obremenitvene teste analize vzdržnosti dolga, ki jo je izvedla Komisija, do leta 2041 znašal manj kot 60 % BDP. Pot gibanja očiščenih odhodkov, predlagana v načrtu, je torej na podlagi zavez politike in makroekonomskih predpostavk iz načrta skladna z zahtevo glede dolga iz člena 6(a) in člena 16(2) Uredbe (EU) 2024/1263.

Posledice zavez glede očiščenih odhodkov v načrtu za saldo sektorja država

(20) Na podlagi poti gibanja očiščenih odhodkov in predpostavk iz načrta bi se primanjkljaj sektorja država zmanjšal s 7,9 % BDP v letu 2024 na 2,5 % BDP v letu 2031, ko bi prvič padel pod 3 % BDP. V skladu z načrtom torej saldo sektorja država do konca prilagoditvenega obdobja (2031) ne bi presegel referenčne vrednosti 3 % BDP. Poleg tega javnofinančni primanjkljaj v desetih letih po prilagoditvenem obdobju (tj. do leta 2041) ne bi presegel 3 % BDP. Pot gibanja očiščenih odhodkov, predlagana v načrtu, je torej na podlagi zavez politike in makroekonomskih predpostavk iz načrta skladna z zahtevo glede primanjkljaja iz člena 6(b) in člena 16(2) Uredbe (EU) 2024/1263.

Časovni profil fiskalne prilagoditve

(21) Časovni profil fiskalne prilagoditve, izmerjen kot sprememba primarnega strukturnega salda, kot je opisan v načrtu, je linearen, kot se zahteva v členu 6, točka (c), Uredbe (EU) 2024/1263. Posledično je fiskalna prilagoditev v prvih štirih letih načrta sorazmerna s skupnim prilagoditvenim naporom. Pot gibanja očiščenih odhodkov, predlagana v načrtu, je torej na podlagi zavez politike in makroekonomskih predpostavk iz načrta skladna z zaščitno določbo, ki ne dovoljuje zamika proti koncu obdobja, iz člena 6, točka (c), in prehodno določbo iz člena 36(1), točka (e), Uredbe (EU) 2024/1263.

Tabela 4: Gibanje primarnega strukturnega salda v načrtu Romunije

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Primarni strukturni saldo (v % BDP)	- 4,1	- 5,3	- 4,3	- 3,3	- 2,3	- 1,3	- 0,3	0,7	1,7
Sprememba primarnega strukturnega salda (v odstotnih točkah)	ni relevantno	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Vir: Srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Romunije.

Skladnost načrta s postopkom v zvezi s čezmernim primanjkljajem

(22) Pot gibanja očiščenih odhodkov, določena v načrtu, je v skladu z zahtevami iz postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (zlasti z minimalno letno strukturno prilagoditvijo iz člena 3(4), tretji pododstavek, Uredbe Sveta (ES) št. 1467/97).

Skladnost načrta z zaščitnim ukrepom za odpornost na primanjkljaj

(23) Zahteva preventivnega dela iz člena 8 Uredbe (EU) 2024/1263 v zvezi z zaščitnim ukrepom za odpornost na primanjkljaj, katerega cilj je zagotoviti skupni razpon glede na referenčno vrednost primanjkljaja 3 % BDP, se za Romunijo ne uporablja, saj naj bi se primanjkljaj znižal pod 3 % BDP šele v zadnjem letu prilagoditvenega obdobja.

Skladnost načrta z zaščitnim ukrepom za vzdržnost dolga

(24) V skladu z načrtom bo javni dolg med letoma 2027 in 2031 znašal med 60 % in 90 % BDP. Ker pa bi se v skladu z načrtom javnofinančni primanjkljaj v letu 2031 zmanjšal pod 3 % BDP, kar bi privedlo do razveljavitve sklepa o ugotovitvi obstoja čezmernega primanjkljaja v letu po koncu prilagoditvenega obdobja, se zaščitni ukrep za vzdržnost dolga v obdobju, ki ga zajema načrt, ne uporablja.

Makroekonomske predpostavke iz načrta

(25) Načrt temelji na sklopu predpostavk, ki se razlikujejo od predpostavk, ki jih je Komisija posredovala Romuniji 21. junija. V načrtu so zlasti uporabljene različne predpostavke za pet spremenljivk, in sicer za izhodiščni položaj (primarni strukturni saldo v letu 2024), rast potencialnega in realnega BDP, rast deflatorja BDP, ter upošteva predpostavko glede depreciacije nacionalne valute. Ocena teh razlik v predpostavkah je navedena v nadaljevanju. V nadaljevanju so navedene razlike v predpostavkah z najznatnejšim učinkom na povprečno rast očiščenih odhodkov, skupaj z oceno posameznih razlik v predpostavkah, ki so obravnavane ločeno.

— Načrt predpostavlja slabši začetni položaj v primerjavi s predpostavko Komisije. V predhodnih smernicah, posredovanih Romuniji junija 2024, je primarni strukturni saldo znašal - 4,4 % BDP, v načrtu pa znaša - 5,3 % BDP. Nižji primarni strukturni saldo v načrtu odraža višjo javno porabo v prvih treh četrtletjih leta, ki je posledica hitre rasti plač v javnem sektorju, kapitalskih odhodkov in socialnih transferjev. Projekcija primarnega salda za leto 2024 v načrtu je zelo blizu projekcije v jesenski napovedi Komisije in je realistična. Zato se šteje, da je ta predpostavka ustrezno utemeljena. Prispeva k nižji povprečni rasti očiščenih odhodkov v prilagoditvenem obdobju v načrtu kot v skladu s predpostavkami Komisije.

— V načrtu se predpostavlja, da bo rast potencialnega BDP v letu 2024 nižja, v obdobju 2026–2028 pa višja v primerjavi s predhodnimi smernicami iz junija 2024. Na splošno so serije podobno stabilne kot v predhodnih smernicah. To prispeva k višji povprečni rasti očiščenih odhodkov v prilagoditvenem obdobju v načrtu kot v skladu s predpostavkami Komisije. Možnost uporabe alternativnih predpostavk glede potencialne rasti je v skladu s členom 36(1)(f) Uredbe (EU) 2024/1263, če je skupna rast v obdobju projekcij (tj. do leta 2041) na splošno skladna s predpostavkami Komisije, kar za načrt velja. Zato se šteje, da je ta predpostavka ustrezno utemeljena.

— V načrtu je predvidena nižja rast deflatorja BDP za leto 2025 v primerjavi s predhodnimi smernicami iz pomladi 2024, zaradi česar so stopnje rasti deflatorja BDP v celotnem prilagoditvenem obdobju nižje z uporabo pravila srednjeročne linearne konvergence, začenši od te nižje ravni. To prispeva k nižji povprečni rasti očiščenih odhodkov v prilagoditvenem obdobju v načrtu kot v skladu s predpostavkami Komisije. Ta predpostavka je previdna in zato ustrezno utemeljena.

— Načrt ustrezno upošteva svojo predpostavko o depreciaciji deviznega tečaja romunskega leva do eura v gibanju dolga. Ta predpostavka se šteje za ustrezno utemeljeno in prispeva k nižji povprečni rasti očiščenih odhodkov v prilagoditvenem obdobju v načrtu kot v skladu s predpostavkami Komisije.

Preostala razlika v predpostavkah nima znatnega učinka na povprečno rast očiščenih odhodkov v primerjavi s predpostavkami Komisije. V celoti gledano vse razlike v predpostavkah skupaj vodijo do povprečne rasti očiščenih odhodkov v načrtu, ki je nižja od referenčne smeri. Komisija bo zgornjo oceno predpostavk iz načrta upoštevala pri prihodnjih ocenah skladnosti s tem priporočilom.

Fiskalna strategija načrta

(26) V skladu z okvirno fiskalno strategijo v načrtu se bodo zaveze glede očiščenih odhodkov izpolnjevale predvsem z omejevanjem odhodkov. Delež primarnih javnofinančnih odhodkov v BDP naj bi se zmanjšal s 40,6 % v letu 2024 na 34,6 % v letu 2031, tj. za 6 odstotnih točk v sedmih letih. Vse kategorije odhodkov kot delež BDP naj bi se zmanjšale. To zavezo v določeni meri podpirajo reforme odhodkov, predstavljene v načrtu (pregledi porabe, pokojninski reformi, reforma upravljanja podjetij v državni lasti), vendar bodo za doseganje ciljev potrebni dosledno izvajanje in dodatni ukrepi poleg tistih, ki so že vključeni v načrt. Opredelitev ukrepov politike se potrdi ali prilagodi in količinsko opredeli v letnih proračunih.

(27) Hkrati obstajajo tveganja v zvezi z izvajanjem okvirne fiskalne strategije v načrtu. Večino teh zavez bo morala izvesti nova vlada. Poleg tega je minister za delo in socialno solidarnost 20. novembra 2024 napovedal 12,1-odstotno povečanje referenčne vrednosti za pokojnine. Ta napoved pomeni veliko večje (za približno 1 % BDP) povečanje pokojnin, kot se zdi, da je predpostavljeno v načrtu (tj. nominalna zamrznitev pokojnin v letu 2025).

Sklop reformnih in naložbenih zavez v načrtu, na katerih bo temeljilo podaljšanje obdobja fiskalne prilagoditve

(28) V načrtu se Romunija zavezuje sklopu reform in naložb, katerih cilj je izboljšati potencialno rast in fiskalno vzdržnost in na katerih bo temeljilo podaljšanje obdobja fiskalne prilagoditve s štirih na sedem let. Sklop reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja, sestavlja več zavez iz načrta za okrevanje in odpornost; nekatere zaveze iz načrta za okrevanje in odpornost z dodatnimi specifikacijami ter nekatere nove reforme. To vključuje naslednje ukrepe (glej tudi Prilogo II):

— Pokojninska reforma in reforma posebnih pokojnin. Ti reformi sta obstoječa ukrepa iz načrta za okrevanje in odpornost ter ustrezata mejnikom 213, 214 in 215 v zvezi z reformo javnega pokojninskega sistema iz načrta Romunije za okrevanje in odpornost, ki so že bili sprejeti. Polna izvedba teh reform bi znatno prispevala k fiskalni vzdržnosti, vendar se bo večina učinka realizirala dolgoročno. Reforma posebnih pokojnin predvideva postopno uskladitev nadomestitvenih razmerij posebnih upokojencev z razmerjem v splošnem sistemu. Pokojninska reforma vključuje popolno prenovo sistema s preračunom vseh pokojnin na način, ki bolje odraža načelo plačevanja prispevkov. Reforma vključuje tudi določbe, ki spodbujajo daljše delovno življenje: zagotavlja dodatne točke za dolga obdobja plačevanja prispevkov in veže zakonsko določeno upokojitveno starost na razvoj pričakovane življenjske dobe. Svetovna banka je količinsko opredelila fiskalni učinek teh reform.

— Reforma minimalne plače. Ta reformna zaveza dopolnjuje mejnik 392 iz načrta za okrevanje in odpornost, ki zagotavlja določanje minimalne plače in uvaja nov sistem za določanje bruto minimalne plače, ki temelji na projekcijah stopenj inflacije in rasti produktivnosti, ki jih pripravi neodvisna institucija, hkrati pa zagotavlja, da minimalna plača ostane znotraj določenega razpona glede na povprečno plačo. Cilj reforme je izboljšati predvidljivost posodobitev minimalnih plač in podpreti izogibanje ad hoc povišanjem, ki bi lahko negativno vplivala na stroškovno konkurenčnost. Reforma bo implementirana leta 2025 in naj bi ustvarila dodatne prihodke v višini 0,1 % BDP.

— Reforma plačnega sistema v javnem sektorju. Reformna zaveza dopolnjuje mejnik 420 iz načrta Romunije za okrevanje in odpornost v zvezi z razvojem pravičnega enotnega plačnega sistema v javnem sektorju. Cilj reforme je zagotoviti pravično in fiskalno vzdržno plačno politiko s spremembo razvrstitvenih koeficientov za vsak poklicni razred, plačnih lestvic za uradnike lokalne uprave in omejitvijo dodatkov na 20 % osnovne plače. V načrtu je poudarjeno, da mora biti reforma združljiva s fiskalno vzdržnostjo, pri čemer se ne smejo prekoračiti sredstva za celotno nadomestilo za javni sektor, vključena v načrt, in je treba upoštevati določbe zakona

o fiskalni odgovornosti. Reforma bo implementirana šele, ko se bo javnofinančni primanjkljaj znižal pod 5,0 % BDP.

— Reforma obdavčitve mikropodjetij. Načrt se nanaša na mejnik 206 iz romunskega načrta za okrevanje in odpornost v zvezi s pregledom davčnega okvira. V njem so povzeti že sprejeti ukrepi, ki so predmet pregleda v okviru tretjega zahtevka za plačilo. Glavni cilj reforme je zmanjšati obseg ureditve za mikropodjetja s poostritvijo pogojev za upravičenost, hkrati pa ohraniti čim preprostejši sistem. Nekateri ukrepi so bili sprejeti že v letih 2022 in 2023, v načrtu pa je navedeno, da bodo preostali ukrepi postopno uvedeni od leta 2025 dalje. V načrtu je ocenjeno, da bo ta reforma ustvarila dodatne državne prihodke v višini 0,1 % BDP. Dodatni prihodki bi se lahko ustvarili, če bi reforma vključevala znatno znižanje praga upravičenosti do davčne ureditve za mikropodjetja in uskladitev s pragom za DDV. To bi poenostavilo sistem, pa tudi njegovo upravljanje bi bilo lažje.

— Davčna reforma. To je obstoječi ukrep iz načrta za okrevanje in odpornost, ki zadeva mejnike 205, 207 in 208 v zvezi s pregledom davčnega okvira ter mejnik 237 v zvezi z razvojem modela samodejnega vrednotenja nepremičnin. Opis glavnih ciljev reforme je v skladu z opisom iz načrta za okrevanje in odpornost (večja pravičnost, enostavnost in predvidljivost davčnega sistema, boljše spodbude). Cilj reforme je povečanje javnofinančnih prihodkov za 1,1 % BDP v letu 2025 brez učinka povečanja neobdavčenega deleža pokojnin (kar je enakovredno znižanju davkov v višini 0,2 % BDP). Za dosego tega cilja bo treba do konca prvega četrtletja 2025 izvesti nove ukrepe, ki naj bi privedli do povečanja javnofinančnih prihodkov za 1,7 % BDP v celem letu. Ti ukrepi še niso opredeljeni, vendar je v načrtu opisan proces do uvedbe reforme in je navedeno, da so lahko vsa področja obdavčitve predmet reforme.

— Reforma davčne uprave. Ta reforma temelji na zavezah v mejnikih 225 in 226 v zvezi z izboljšanjem davčnih postopkov in postopkov davčne uprave. Glavni cilj reforme je povečati učinkovitost in upravno zmogljivost agencije za davčno upravo (ANAF) z uporabo digitalnih orodij in uvedbo strožjih mehanizmov spremljanja. Vključuje več ukrepov, in sicer: uvedbo mehanizma za zgodnje odkrivanje goljufij na področju DDV; uvedbo analitičnih orodij za odpravo vrzeli pri pobiranju DDV; obsežnejše spremljanje digitalne skladnosti; uvedbo mehanizma za nadzor davčnega načrtovanja za velike in srednje velike davkoplačevalce; povezovanje in združevanje notranjih podatkovnih zbirk ter spremembo insolvenčne zakonodaje, da se zagotovi večji nadzor nad položajem podjetij, ki razglasijo insolventnost. Učinek te reforme je v načrtu ocenjen na 0,5 % BDP v sedemletnem obdobju, kar se zdi verjetno.

— Reforma sistema javnofinančnih odhodkov. Ta reforma dopolnjuje zaveze iz mejnika 202 in mejnika 234 o izboljšanju mehanizma proračunskega načrtovanja, mejnika 392 o zagotavljanju določanja minimalne plače ter cilja 403 o povečanju predvidljivosti in učinkovitosti postopkov odločanja v vladi. Cilj reforme je povečati učinkovitost, preglednost in fiskalno odgovornost pri uporabi javnih sredstev. Vključuje ukrepe za nadzor neupravičenih prekoračitev stroškov, izvajanje sistematičnih ocen odhodkov (pregledi porabe) in razširitev centraliziranega javnega naročanja. Načrt za okrevanje in odpornost ter ta načrt skupaj vključujeta več ukrepov za uskladitev pregledov porabe z mednarodnimi dobrimi praksami: izboljšanje odgovornosti vlade in politične zavezanosti procesu, zaposlitev usposobljenega osebja za izvajanje pregledov, vključitev količinsko opredeljenih ciljev glede prihrankov, izboljšanje strukture upravljanja in boljše vključevanje pregledov v proračunski postopek. V skladu z načrtom naj bi ta reforma ustvarila trajne prihranke v višini 0,35 % BDP, kar se zdi verjetno.

— Reforma sistema financiranja za podjetja. To je nov ukrep, ki presega ukrepe iz romunskega načrta za okrevanje in odpornost, njegov cilj pa je podpreti poslovno okolje, zlasti predelovalno industrijo in MSP, ter vzpostaviti mehanizme za financiranje z zasebnim kapitalom, ki so usmerjeni v gospodarsko uspešnost. Reforma predvideva zlasti ustanovitev investicijskega sklada za podporo MSP v obliki zasebnega kapitala, nov pravni okvir za podporo strateškim naložbam v gospodarstvo za predelovalno industrijo in nov pravni okvir za dodeljevanje nepovratnih sredstev za posebne namene predelovalni industriji. Učinek reforme ni količinsko opredeljen, vendar se lahko pričakuje, da bo pozitivno, čeprav le rahlo, prispeval k potencialni rasti.

— Reforma sistema odhodkov državnih/lokalnih gospodarskih subjektov (podjetij v državni lasti). Ta reforma je nov ukrep, ki presega ukrepe, opisane v načrtu za okrevanje in odpornost. Cilj reforme je ustvariti prihranke v podjetjih v državni lasti s povečanjem učinkovitosti in večjo odgovornostjo pri odločitvah o porabi. Ta reforma

vključuje več ukrepov, kot je uvedba pravil o porabi in novih praks za boljše upravljanje kapitalskih odhodkov, ki gredo v pravo smer. V načrtu so potencialni dodatni prihodki ocenjeni na 0,25 % BDP za celotno obdobje načrta, kar se po mnenju Komisije zdi ambiciozno.

(29) V skladu s členom 14(3) Uredbe (EU) 2024/1263 je vsaka reforma in naložba, na kateri temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja, pripravljena dovolj podrobno, predvidena na začetku obdobja, časovno omejena in preverljiva.

(30) Zaveze iz načrta za okrevanje in odpornost, na katerih temelji podaljšanje, vsebujejo pomembne reforme in naložbe, namenjene izboljšanju fiskalne vzdržnosti in povečanju potenciala rasti gospodarstva. Poleg tega se Romunija zavezuje, da bo nadaljevala reformna prizadevanja v obdobju, ki ga zajema srednjeročni fiskalno-strukturni načrt, in ohranila ravni nacionalno financiranih naložb, realizirane v obdobju, ki ga zajema načrt za okrevanje in odpornost (glej tabelo 5 spodaj). Zaveza se bo spremljala skozi celotno fazo izvajanja načrta. V skladu s tem se pri podaljšanju prilagoditvenega obdobja lahko upoštevajo zaveze iz načrta za okrevanje in odpornost, kot je določeno v členu 36 (1), točka (d), Uredbe (EU) 2024/1263.

(31) S sklopom reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje, naj bi se trajno izboljšal potencial rasti in odpornosti gospodarstva Romunije, kot se zahteva v členu 14(2), točka (a), Uredbe (EU) 2024/1263. Načrt ne vsebuje količinsko opredeljenih ocen učinka reform in naložb na potencialno rast. Vendar naj bi pokojninski reformi (splošni sistem in posebne pokojnine) sčasoma prispevali k večji delovni sili v primerjavi s scenarijem brez reform in s tem povečati potencialni BDP. Poleg tega načrt predvideva veliko povečanje javnih naložb, zlasti v prvih letih obdobja, ki ga zajema načrt, in sicer s 5,4 % BDP v letu 2023 na 7,1 % BDP v letu 2025 in 7,3 % v letu 2026. Te naložbe bodo na vseh področjih, vključno s ključno infrastrukturo, pomagale povečati potencial rasti in odpornost gospodarstva. Pregledi porabe naj bi pomagali tudi pri prerazporejanju virov znotraj proračuna na prednostne naloge, ki spodbujajo rast.

(32) S sklopom reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje, naj bi se podpirala fiskalna vzdržnost, kot se zahteva v členu 14(2), točka (b), Uredbe (EU) 2024/1263. Reforme, povezane s prihodkovno stranjo proračuna, bodo ustvarile znatne dodatne prihodke za državo. Skupni učinek davčne reforme, reforme davčne uprave in reforme davčne ureditve za mikropodjetja naj bi, ko bodo reforme v celoti izvedene, prinesel dodatne prihodke v višini med 2,0 % in 2,5 % BDP. Na strani odhodkov se pričakuje, da bodo reforme, namenjene okrepitvi pregledov porabe in upravljanju državnih/lokalnih gospodarskih subjektov (podjetij v državni lasti), ustvarile prihranke v višini 0,5 % do 1,0 % BDP, čeprav se nekatere ocene iz načrta zdijo visoke. Poleg tega naj bi zakon o enotnem plačnem sistemu za zaposlene v javnem sektorju, če se bo izvajal v okviru sredstev, predvidenih v načrtu, glede na načrt omogočil znatno zmanjšanje plačne mase v javnem sektorju kot deleža BDP, in sicer za 1,5 % BDP med letoma 2024 in 2031. In končno, pokojninski reformi (splošni sistem in posebne pokojnine) bosta ustvarili prihranke že do konca sedemletnega obdobja, ki ga zajema načrt, vendar bo večina prihrankov realiziranih dolgoročno.

(33) Sklop reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje, prispeva k skupnim prednostnim nalogam EU, kot se zahteva v členu 14(2), točka (c), Uredbe (EU) 2024/1263. Večina reform, na katerih temelji prošnja za podaljšanje, prispeva k socialni in gospodarski odpornosti z zagotavljanjem fiskalne stabilnosti, izboljšanjem učinkovitosti javnega sektorja in spodbujanjem trajnostne gospodarske rasti. Zaveze na področju izboljšanja davčne uprave in izvajanja temeljitih pregledov porabe naj bi sčasoma omogočile prerazporejanje virov k prednostnim nalogam, zlasti gospodarski uspešnosti in socialnim izboljšavam. Reforma mehanizma za določanje minimalne plače bi morala zagotoviti ustrezno raven minimalne plače ob spoštovanju socialnih in gospodarskih prednostnih nalog. Pokojninski reformi (splošni sistem in posebne pokojnine) bosta zagotovili vzdržnost sistema ter povečali pravičnost ravni pokojnin. In končno, izboljšave pri digitalizaciji davčne uprave naj bi prispevale k digitalnemu prehodu. Druge skupne prednostne naloge EU, in sicer zagotavljanje energetske varnosti in krepitev obrambnih zmogljivosti, niso neposredno obravnavane v sklopu reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje, je pa zagotavljanje energetske varnosti obravnavano v romunskem načrtu za okrevanje in odpornost.

(34) Sklop reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje, obravnava nekatera od relevantnih ([12]) specifičnih priporočil za državo, izdanih v okviru evropskega semestra, kot se zahteva v členu 14(2), točka (d), Uredbe (EU) 2024/1263. Pričakuje se zlasti, da bodo reforme prispevale k specifičnemu priporočilu za državo, izdanemu leta 2023, o obravnavanju fiskalnega priporočila, ki od Romunije zahteva, da odpravi čezmerni primanjkljaj, in o obravnavanju čezmernih neravnotežij. V skladu z makroekonomskim scenarijem, na katerem temelji načrt, naj bi se primanjkljaj na tekočem računu zmanjšal s 7,7 % BDP v letu 2024 na 4,1 % BDP v letu 2031. Večina učinka je posledica zmanjšanja javnofinančnega primanjkljaja ob podpori reform, na katerih temelji prošnja za podaljšanje prilagoditvene poti. Pričakuje se, da bodo počasnejša rast javne porabe in preudarne dohodkovne politike (zmerna povečanja pokojnin in plač v javnem sektorju, reforma minimalne plače) podpirale konkurenčnost.

(35) Reforma minimalne plače in pokojninska reforma naj bi prispevali k izvajanju specifičnih priporočil za državo iz leta 2019 v zvezi s potrebo po zagotavljanju določanja minimalne plače na podlagi objektivnih meril, skladnih z ustvarjanjem delovnih mest in konkurenčnostjo. Reforme za prestrukturiranje sistema javnofinančnih odhodkov (pregledi porabe) in reforma plačnega sistema v javnem sektorju naj bi prispevale k izvajanju specifičnih priporočil za državo iz let 2019 in 2020 v zvezi s potrebo po izboljšanju učinkovitosti javnega naročanja ter kakovosti in uspešnosti javne uprave. Poleg tega bosta pokojninska reforma in reforma posebnih pokojnin prispevali k izvajanju specifičnih priporočil za državo, izdanih leta 2019, v zvezi z zagotavljanjem vzdržnosti javnega pokojninskega sistema in dolgoročne sposobnosti uspešnega delovanja pokojninskih skladov drugega stebra, davčna reforma in reforma davčne uprave pa bosta prispevali k obravnavi specifičnih priporočil iz let 2019 in 2020 v zvezi z zagotavljanjem fiskalne vzdržnosti ter krepitvijo izpolnjevanja davčnih obveznosti in pobiranja davkov. Večina ukrepov, na katerih temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja, naj bi prispevala tudi k izvajanju specifičnih priporočil za državo iz let 2022 in 2023 v zvezi z izvajanjem fiskalnih politik za odpravo čezmernega javnofinančnega primanjkljaja.

(36) Načrt zagotavlja ohranitev načrtovane skupne ravni nacionalno financiranih javnih naložb, v povprečju realizirane v obdobju, ki ga zajema načrt za okrevanje in odpornost, kot se zahteva v členu 14(4) Uredbe (EU) 2024/1263.

Tabela 5: Nacionalno financirane javne naložbe v načrtu (% BDP)

Povprečna raven v obdobju, ki ga zajema načrt za okrevanje in odpornost (2021–2026)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Povprečje v času trajanja načrta (2025–2028)
4,1	5,3	5,6	4,8	4,3	4,1	3,6	3,2	5,0

Vir: Srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Romunije.

(37) Ne nazadnje, sklop reformnih in naložbenih zavez, na katerih temelji podaljšanje, se lahko šteje za skladnega z zavezami iz načrta za okrevanje in odpornost ter partnerskega sporazuma, dogovorjenega v okviru večletnega finančnega okvira, kot se zahteva v členu 14(2), točka (d), Uredbe (EU) 2024/1263. V skladu z zahtevami Uredbe (EU) 2024/1263 se namreč pričakuje, da bo vsaka zaveza delovala neprekinjeno in kot dopolnilo k načrtu za okrevanje in odpornost ali partnerskemu sporazumu Romunije o evropski kohezijski politiki ter obravnavala specifična priporočila za državo in eno ali več skupnih prednostnih nalog EU.

(38) Če povzamemo: ocenjuje se, da sklop reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja, v celoti gledano izpolnjuje merila iz člena 14 Uredbe (EU) 2024/1263. Zato se lahko prilagoditveno obdobje podaljša s štirih na sedem let, kot je predlagano v načrtu.

([12]) Specifična priporočila za državo, za katera se šteje, da so „relevantna“, so priporočila: (i) ki jih je Svet sprejel od leta 2019 naprej, (ii) ki jih država članica še ni v celoti izvedla ali še ni dosegla znatnega napredka pri njihovi obravnavi in niso zastarela (označena kot „neocenjena/nič za dodati“), kot je bilo ocenjeno v zadnjem postopku nadzora v okviru evropskega semestra (na voljo v CeSaR (europa.eu)), (iii) ki niso povezana z izključno fiskalnimi vprašanji, relevantnimi za Pakt za stabilnost in rast, in (iv) ki se ne nanašajo na isti izziv, a na preoblikovan način.

Namere v zvezi z drugimi reformami in naložbami v odziv na glavne izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, ter za obravnavanje skupnih prednostnih nalog Unije

(39) Poleg sklopa reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja, so v načrtu opisane namere politike v zvezi z drugimi naložbami v odziv na nekatere izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, zlasti v specifičnih priporočilih za državo, vključno s tistimi, ki se nanašajo na postopek v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji, in za obravnavanje skupnih prednostnih nalog EU.

(40) Kar zadeva skupno prednostno nalogo pravičnega zelenega in digitalnega prehoda, vključno s podnebnimi cilji iz Uredbe (EU) 2021/1119, načrt vključuje reforme in naložbe za podporo razogljičenju velikih industrij (jeklarske in kemijske) z elektrifikacijo proizvodnih procesov in prehodom na uporabo obnovljivega vodika ali goriv iz obnovljivega vodika. Skupni proračun sheme znaša 1 milijardo EUR, plačila pa bodo izvršena v obdobju 2025–2031. Financiranje te sheme naj bi se doseglo s prodajo pravic do emisije toplogrednih plinov (pravice do emisij CO2). Načrt vključuje tudi naložbeni program za sanacijo glavne namakalne infrastrukture (2,3 milijarde EUR) in osuševalne infrastrukture (34 milijonov EUR). Ti ukrepi bodo pripomogli k obravnavanju specifičnih priporočil za državo, izdanih v letih 2022 in 2023 v zvezi s potrebo po zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv in pospešitvi energetskega prehoda, in sicer s hitrejšim uvajanjem energije iz obnovljivih virov in izboljšanjem zmogljivosti omrežja, da se omogoči delovanje novih zmogljivosti na trgu. Vidiki, povezani s pravičnostjo zelenega in digitalnega prehoda, v načrtu niso opisani.

(41) Kar zadeva skupno prednostno nalogo socialne in gospodarske odpornosti, vključno z evropskim stebrom socialnih pravic, načrt vključuje novo shemo državne podpore za naložbe v podporo regionalnemu razvoju z obsežnimi naložbenimi projekti, usmerjenimi v visokotehnološke sektorje in podporo diverzifikaciji gospodarskih dejavnosti v regijah z najbolj omejenimi možnostmi. Skupni dodeljeni proračun znaša 450 milijonov EUR. Načrt vključuje tudi shemo pomoči za strateške naložbe, z nepovratnimi sredstvi, davčnimi olajšavami in ukrepi za upravno poenostavitev (skrajšanje rokov za izdajo dovoljenj, neposredno dodeljevanje zemljišč za izvajanje naložb v javnem ali zasebnem sektorju v lasti državnih ali lokalnih javnih organov, zagotavljanje prometne infrastrukture in komunalnih storitev, potrebnih za naložbe). Skupni proračun sheme znaša 1 milijardo EUR, plačila pa bodo izvršena v obdobju 2025–2031. Sektorji, ki bodo lahko koristili to shemo, so: živilska, kemijska, farmacevtska, metalurška, obrambna industrija, industrija kovinskih konstrukcij, gradnja strojev in naprav, proizvodnja strojev in opreme ter električna oprema. Ti ukrepi bodo pripomogli k izvajanju specifičnih priporočil za državo v zvezi z zagotavljanjem likvidnostne podpore gospodarstvu za podjetja, ki so bila na državo naslovljena leta 2020.

(42) Kar zadeva skupno prednostno nalogo energetske varnosti, je v načrtu navedeno sodelovanje Romunije v pobudah za nadnacionalno infrastrukturo za transport energentov, katerih cilj je povečati energetsko varnost Evrope, vključno z južnim koridorjem, koridorjem BRUA (Bolgarija–Romunija–Madžarska–Avstrija) in čezbalkanskim koridorjem.

(43) Kar zadeva skupno prednostno nalogo obrambnih zmogljivosti, načrt omenja nove pobude za regulacijo splošnega pravnega okvira za dodeljevanje zmogljivosti naložbam z znatnim vplivom na področju proizvodnje. Eden od teh instrumentov je shema državne pomoči, ki med drugim zajema obrambno industrijo.

(44) Načrt vsebuje nekaj informacij o skladnosti in po potrebi dopolnjevanju s skladi kohezijske politike in romunskim načrtom za okrevanje in odpornost, o skladih kohezijske politike in njihovih koristih za Romunijo, ter poudarja dopolnjevanje med nacionalnimi in evropskimi skladi, zlasti v zvezi z velikimi infrastrukturnimi projekti in projekti za razvoj podeželja, ter dejstvo, da je uspešnost uporabe evropskih sredstev odvisna od učinkovitega upravljanja evropskih sredstev in sredstev, dodeljenih v okviru konsolidiranega splošnega proračuna Romunije.

(45) Načrt vsebuje pregled potreb Romunije po javnih naložbah, povezanih s skupnimi prednostnimi nalogami EU. V zvezi s pravičnim zelenim in digitalnim prehodom načrt navaja shemo pomoči za razogljičenje industrijskih proizvodnih procesov z elektrifikacijo proizvodnih procesov in prehodom na uporabo obnovljivega vodika ali goriv iz obnovljivega vodika. V zvezi s socialno in ekonomsko odpornostjo, vključno z evropskim stebrom socialnih pravic, se v načrtu poroča zlasti o potrebi po izvedbi naložbenega programa za sanacijo glavne namakalne infrastrukture, sheme državne pomoči za podporo naložbenim projektom v predelovalnem sektorju in naložb za zagotovitev regionalnega razvoja, vključno z obsežnimi naložbenimi projekti. Kar zadeva krepitev obrambnih zmogljivosti, je v načrtu navedena potreba po celovitem izvajanju sheme državne pomoči za strateške naložbe z nepovratnimi sredstvi, davčnimi olajšavami in drugimi oblikami podpore, ki bodo med drugim podpirale obrambni sektor.

Zaključek ocene Komisije

(46) Na splošno Komisija meni, da načrt Romunije izpolnjuje zahteve iz Uredbe (EU) 2024/1263.

SPLOŠNI ZAKLJUČEK SVETA

(47) Svet pozdravlja srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Romunije in meni, da bi njegovo dosledno izvajanje prispevalo k zagotavljanju zdravih javnih financ in podpiranju vzdržnosti javnega dolga ter k trajnostni in vključujoči rasti.

(48) Svet je seznanjen z oceno načrta, ki jo je pripravila Komisija. Vendar slednjo poziva, naj svojo oceno prihodnjih načrtov predstavi v dokumentu, ki bo ločen od njenih priporočil za priporočila Sveta.

(49) Svet je seznanjen z oceno Komisije v zvezi s potjo gibanja očiščenih odhodkov in glavnimi makroekonomskimi predpostavkami v načrtu, tudi kar zadeva predhodne smernice Komisije, ter posledicami poti gibanja očiščenih odhodkov iz načrta za javnofinančni primanjkljaj in javni dolg. Obenem je seznanjen z oceno Komisije, da so makroekonomske in fiskalne predpostavke, ki se mestoma sicer razlikujejo od predpostavk Komisije, tudi zaradi upoštevanja posodobljenih makroekonomskih in fiskalnih podatkov, na splošno ustrezno utemeljene in podprte s trdnimi ekonomskimi argumenti. Seznanjen je tudi s splošno fiskalno strategijo načrta in tveganji za obete, ki bi lahko vplivala na uresničitev tako makroekonomskega scenarija in temeljnih predpostavk kot tudi poti gibanja očiščenih odhodkov iz načrta. Hkrati ugotavlja, da so lahko zaradi geopolitičnih tveganj odhodki za obrambo pod pritiskom.

(50) Svet pričakuje, da bo Romunija pripravljena po potrebi prilagoditi svojo fiskalno strategijo, da bi zagotovila uresničitev svoje poti gibanja očiščenih odhodkov. Odločen je pozorno spremljati ekonomska in fiskalna gibanja, vključno s tistimi, na katerih temelji scenarij iz načrta.

(51) Svet meni, da so potrebne nadaljnje razprave, da bi še pred naslednjim krogom fiskalnega nadzora dosegli skupni dogovor glede posledic skupnih stopenj rasti očiščenih odhodkov za letni nadzor.

(52) Svet potrjuje sklop reformnih in naložbenih zavez, ki jih je Romunija predstavila v svojem srednjeročnem načrtu, na katerem temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja, ter pozdravlja prizadevanja za količinsko opredelitev učinka na rast in fiskalno vzdržnost. Strinja se s Komisijo, da sklop reformnih in naložbenih zavez, ki jih je predstavila Romunija, upravičuje podaljšanje prilagoditvenega obdobja s štirih na sedem let. Seznanjen je z oceno Komisije, ki kaže, da sklop reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje, v celoti izpolnjuje merila iz člena 14, tudi ob upoštevanju prehodne določbe člena 36(1d) Uredbe (EU) 2024/1263. Seznanjen je tudi z njeno oceno, ki kaže, da naj bi reformne in naložbene zaveze trajnostno izboljšale potencial rasti in odpornost gospodarstva ter podprle fiskalno vzdržnost. Romuniji priporoča, naj v celoti izvede sklop reformnih in naložbenih zavez, da bi ohranila podaljšanje prilagoditvenega obdobja.

(53) Svet je seznanjen z opisom potreb in namer, ki ga je v zvezi z reformami in naložbami v odziv na glavne izzive, ugotovljene v okviru evropskega semestra, pripravila Komisija, ter z njeno oceno sklopa reformnih in naložbenih zavez, na katerih temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja, in poudarja, kako pomembno je zagotoviti izvajanje teh reform in naložb. Na podlagi poročil, ki jih bo predložila Komisija, bo ocenil te reforme in naložbe ter spremljal njihovo izvajanje v okviru evropskega semestra.

(54) Svet z zanimanjem pričakuje letna poročila Romunije o napredku, ki bodo vsebovala zlasti informacije o napredku pri izvajanju poti gibanja očiščenih odhodkov, kot jo je določil Svet, ter o izvajanju širših reform in naložb v okviru evropskega semestra, pa tudi o izvajanju sklopa reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja.

(55) Svet bi moral v skladu s členom 17 Uredbe (EU) 2024/1263 Romuniji priporočiti pot gibanja očiščenih odhodkov, kot je določena v načrtu, ter potrditi sklop reform in naložb, na katerih temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja na sedem let –

PRIPOROČA, da Romunija:

1. zagotovi, da rast očiščenih odhodkov ne preseže najvišjih vrednosti, določenih v Prilogi I k temu priporočilu;

2. do navedenih rokov izvede sklop reform in naložb, na katerem temelji podaljšanje obdobja fiskalne prilagoditve na sedem let, kot je določeno v Prilogi II k temu priporočilu.

V Bruslju, 21. januarja 2025

Za Svet

predsednik

A. DOMAŃSKI

PRILOGA I

Najvišje stopnje nominalne rasti očiščenih odhodkov (letne in skupne stopnje rasti, nominalno)

Romunija

Leto		2025	2026	2027	2028
Stopnje rasti (v %)	letne	5,1	4,9	4,7	4,3
	skupne (*)	20,2	26,0	31,9	37,6

(*) Skupne stopnje rasti se izračunajo glede na izhodiščno leto 2023. Skupne stopnje rasti se uporabljajo pri letnem naknadnem spremljanju skladnosti v kontrolnem računu.

PRILOGA II

Sklop reform in naložb, na katerem temelji podaljšanje prilagoditvenega obdobja na sedem let

Romunija

	Glavni cilji	Opis in časovnica glavnih ukrepov [1]	Kazalnik(i) spremljanja
Pokojninska reforma (Obstoječi ukrep načrta za okrevanje in odpornost: C8.R6,0. M214)	Ključni cilj reforme je zagotoviti vzdržnost splošnega pokojninskega sistema. Reforma vključuje naslednje elemente: nova formula za izračun pokojnin, novo pravilo o usklajevanju pokojnin in mehanizem za preprečevanje ad hoc povišanj pokojnin, zmanjšanje možnosti predčasnega upokojevanja, spodbude za podaljšanje delovnega življenja, samodejno povečanje standardne upokojitvene starosti v skladu s pričakovano življenjsko dobo, uskladitev zakonsko določene upokojitvene starosti za moške in ženske na 65 let do leta 2035.	Normativni akt o reformi splošnega pokojninskega sistema je začel veljati 1. septembra 2024.	Zadevni mejnik iz NOO C8.R6,0. M214 zadovoljivo izpolnjen Izvajanje zakona v skladu z načrtom.
Reforma posebnih pokojnin (obstoječi ukrep iz NOO: C8. R6,0.M215)	Z novim zakonodajnim okvirom se revidirajo posebne pokojnine, da bi bile bolje usklajene z načelom plačevanja prispevkov. Ne uvajajo se nobene nove kategorije posebnih pokojnin, obstoječe pa so racionalizirane. Posebne pokojnine se izračunajo na podlagi načela plačevanja prispevkov, delovne dobe in prilagoditve deleža, vezanega na zaslužek. Minimalno obdobje plačevanja prispevkov je podobno tistemu, ki se uporablja v splošnem pokojninskem sistemu. Nobena posebna pokojnina ne sme preseči dohodka, zasluženega v obdobju plačevanja prispevkov.	Normativni akt o reviziji posebnih pokojnin za njihovo uskladitev z načelom plačevanja prispevkov je začel veljati 1. januarja 2024.	Zadevni mejnik iz NOO C8.R6,0. M215 zadovoljivo izpolnjen

	Glavni cilji	Opis in časovnica glavnih ukrepov [1]	Kazalnik(i) spremljanja
Reforma minimalne plače. [Dopolnitev mejnika iz NOO C13.R5,0.M392]	Vzpostavitev mehanizma za določanje minimalne plače na podlagi objektivnih meril, ki podpirajo ustvarjanje delovnih mest in nacionalno konkurenčnost, vključno s prilagoditvijo bruto minimalne plače v skladu z napovedano stopnjo inflacije in stopnjo rasti produktivnosti. Če je novo razmerje med prilagojeno bruto minimalno plačo in napovedano povprečno bruto plačo za naslednje leto nižje od 45 %, se lahko bruto minimalna plača dodatno prilagodi za 0–50 % napovedane stopnje rasti produktivnosti, vendar razmerje nikoli ne sme preseči 50 %.	**Do prvega četrtletja leta 2025**: Začetek veljavnosti zakona, ki ureja nov sistem določanja minimalne plače.	Začetek veljavnosti zakonodajnega akta
Reforma plač v javnem sektorju [Dopolnitev mejnika iz NOO C14.R4,0.M420]	Zagotovitev pravične in vzdržne plačne politike z revizijo hierarhičnih koeficientov za vsak poklicni razred v javnem sektorju, ponovna uvedba plačnih lestvic za uradnike v lokalni upravi, revizija sistema dodatkov in omejitev denarnega zneska dodatkov na 20 % osnovne plače. Zagotavljanje fiskalne vzdržnosti plačnega sistema za uradnike v javnem sektorju. V ta namen bo reforma začela veljati šele, ko se bo proračunski primanjkljaj v smislu Evropskega sistema računov znižal pod 5 % BDP (tudi če bi to pomenilo spremembo časovnega okvira te reforme v okviru NOO). Novi sistem se bo izvajal ob polnem spoštovanju določb zakona o fiskalno-proračunski odgovornosti. Reforma bo zagotovila, da bodo sredstva za plače v javnem sektorju ostala v mejah sredstev iz srednjeročnega strukturnega proračunskega načrta.	**Če je javnofinančni primanjkljaj nižji od 5 % BDP**: **Ukrep 1:** Sprejetje in začetek veljavnosti novega pravnega okvira za plače javnih uslužbencev, ki bo zagotovil, da bo masa plač v javnem sektorju kot delež BDP ostala enaka ali nižja od tiste, ki je vključena v projekcije srednjeročnega fiskalnega načrta. **Ukrep 2:** Dosledno upoštevanje projekcij iz srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta glede plač v javnem sektorju kot deleža BDP za vsa leta, ki jih zajema načrt.	Začetek veljavnosti novega zakonodajnega okvira, potem ko se javnofinančni primanjkljaj zniža pod 5 % BDP. Zmanjšanje mase plač v javnem sektorju kot deleža BDP med letoma 2024 in 2031 za 1,5 odstotne točke v skladu s projekcijami iz srednjeročnega fiskalnega načrta.

	Glavni cilji	Opis in časovnica glavnih ukrepov [1]	Kazalnik(i) spremljanja
Davčna reforma za mikropodjetja [Dopolnitev mejnika in cilja iz NOO C8.R4,0.M206]	Postopno zmanjšanje področja uporabe davčne ureditve za mikropodjetja. Zagotovitev popolne skladnosti s cilji mejnika 206 iz NOO, vključno s pregledom praga za upravičenost do ureditve (in po možnosti srednjeročno uskladitvijo s pragom za DDV) ter posodobitvijo davčne stopnje za mikropodjetja. V primerjavi s trenutno veljavnim sistemom reforma ustvarja dodatne prihodke v višini vsaj 0,1 % BDP v letu 2025 in pozneje.	**Do prvega četrtletja leta 2025**: Priprava in začetek veljavnosti zakona o spremembi davčne ureditve za mikropodjetja do konca prvega četrtletja leta 2025, da se uskladi z mejnikom 206 iz NOO.	Začetek veljavnosti normativnega akta, s katerim se spreminjajo pogoji za upravičenost do davčne ureditve za mikropodjetja, da se uskladi z mejnikom 206 iz NOO ter ustvarijo dodatni prihodki v višini 0,1 % BDP.

	Glavni cilji	Opis in časovnica glavnih ukrepov [1]	Kazalnik(i) spremljanja
Pregled davčnega okvira [Dopolnitev mejnikov in ciljev iz NOO C8.R4,0.M207, C8.R4,0.M208, C8.I7,0.M237]	Izvedba davčne reforme, ki prispeva k fiskalni konsolidaciji in spodbuja boljše gospodarske spodbude. Proračunski učinek reforme v letu 2025 bi moral znašati vsaj 1,1 % BDP brez učinka zvišanja neobdavčljivega praga za pokojninske dohodke (0,2 % BDP). Novi ukrepi imajo zato v letu 2025 skupni učinek v višini 1,3 % BDP. Ker bodo ukrepi izvedeni do konca prvega četrtletja leta 2025, naj bi stalen učinek novih ukrepov v celotnem letu znašal 1,7 % BDP. Operacionalizacija informacijskega sistema za ocenjevanje nepremičnin, ki so predmet davka na nepremičnine, z naslednjimi značilnostmi: — interoperabilnost podatkovnih zbirk, ki vsebujejo informacije o nepremičninah različnih institucij, — operacionalizacija posebnega oddelka v okviru ministrstva za finance, — vzpostavitev registra prodajnih cen nepremičnin za stanovanjske nepremičnine, razvoj modela za množično vrednotenje stanovanjskih nepremičnin, — vzpostavitev mehanizma za določanje obdavčljive vrednosti nepremičnin z uporabo mehanizmov za oceno tržne vrednosti.	**Do prvega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 1:** Priprava poročila na podlagi poročila Svetovne banke o obdavčitvi (pripravljeno v okviru mejnika 205 iz NOO), v katerem sta določena dva scenarija za davčno reformo z v celoti opredeljenimi ukrepi. Ukrepi naj bi zajemali vsa področja obdavčitve in prispevkov za socialno varnost. **Ukrep 2:** Vlada sprejme memorandum, ki vključuje posebne davčne ukrepe na podlagi zgoraj navedenega poročila. Ukrepi bi morali biti skladni z mejniki 207, 208 in 237 iz NOO in ciljem 1 davčne reforme. **Ukrep 3:** Vlada organizira javno razpravo o spremembah davčnega zakonika. **Ukrep 4:** Izvedba in začetek veljavnosti ukrepov najpozneje 1. aprila 2025. **Do četrtega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 5:** Kot je navedeno v mejniku 237 iz NOO, razvoj informacijskega sistema za uvedbo avtomatiziranega modela ocenjevanja nepremičnin za obdavčitev nepremičnin, podpiranje novega pristopa, ki temelji na tržni vrednosti, in operacionalizacija specializiranega oddelka s pristojnostmi na področju obdavčitve premoženja.	Ukrep 1: Poročilo organov Ukrep 2: Sprejetje memoranduma s strani vlade v skladu z glavnimi cilji reforme Ukrep 3: Javna razprava z zasebnim sektorjem Ukrep 4: Začetek veljavnosti ukrepov v skladu s ciljem 1 reforme Ukrep 5: Poročilo organov

	Glavni cilji	Opis in časovnica glavnih ukrepov [1]	Kazalnik(i) spremljanja
Reforma davčne uprave [Dopolnitev mejnikov in ciljev iz NOO C8.I2,0.M225, C8.I2,0. M226 C8.I2,0 M226a, C8.I3,0 M227]	Glavni cilj je izboljšati davčno upravo in ustvariti dodatne javnofinančne prihodke v višini vsaj 0,5 % BDP v letu 2026. Cilji reforme so zlasti: Okrepitev agencije ANAF za boj proti goljufijam z orodjem za spremljanje v realnem času za odkrivanje obdavčljivih nakupov z visokim tveganjem, povezanih s transakcijami znotraj Skupnosti, tranzitnimi transakcijami in domačimi transakcijami. Uvedba analitičnih orodij in namenskega modula za boj proti goljufijam za odpravo in analizo vrzeli pri pobiranju DDV. Povečanje zmogljivosti za odkrivanje nepravilnosti v sistemih, kot so e-Računi, SAF-T, e-AMEF, e-DU, e-DDV, DAC-7 in CESOP. Razširitev programa „napovedne analize“, da bi zajemal širši nabor davkoplačevalcev, s čimer bi se povečala učinkovitost davčnega inšpekcijskega nadzora nad DDV in davkom od dohodkov pravnih oseb. Vzpostavitev sistema za razvrščanje davkoplačevalcev glede na tveganje in razvoj informacijskega orodja za upravljanje in analizo velikih količin podatkov za določanje kategorij tveganja davkoplačevalcev. Posodobitev in zagotovitev interoperabilnosti sistemov upravljanja davkoplačevalcev s sistemi drugih državnih institucij, da bi izboljšali upravljanje davčnih informacij ter dostop do sredstev in transakcij v realnem času. Preoblikovanje informacijskega sistema za zmanjšanje zamud pri revizijah in davčnih inšpekcijah. Sprememba insolvenčne zakonodaje, da se pridobi boljši nadzor nad podjetji, ki razglasijo insolventnost, in zmanjša vrzel pri pobiranju DDV. Uvedba mehanizma samodejnega plačevanja za povečanje prostovoljnega izpolnjevanja obveznosti in uvedba prožnih mehanizmov za prodajo premičnega blaga prek trgovskih centrov. Ustanovitev specializiranega oddelka za izvajanje analiz tveganja z uporabo modelov, operacionalizacija modulov za boj proti goljufijam, količinska opredelitev vrzeli pri pobiranju DDV in krepitev zmogljivosti agencije ANAF za preprečevanje utaj.	**Do prvega četrtletja leta 2025 (četrto četrtletje leta 2026 za APIC)**: **Ukrep 1:** Uvedba mehanizma za zgodnje odkrivanje goljufij na področju DDV, povezanih z nakupi znotraj Skupnosti, tranzitom in domačimi transakcijami. **Do drugega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 2:** Izvajanje modulov za boj proti goljufijam za analizo in identifikacijo transakcij, za katere obstaja sum davčnega vrtiljaka (CARUSEL, INDFISC, TRANSPRISC, COMRISC in RORISC). **Do drugega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 3:** Dokončanje sedmih projektov digitalizacije, med drugim e-Računi, SAF-T, e-AMEF, e-DU, e-DDV, DAC-7 in CESOP. **Do prvega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 4:** Okrepitev nadzora nad mehanizmom davčnega načrtovanja za velike davkoplačevalce in razširitev tega mehanizma na srednje velike davkoplačevalce po uvedbi APIC. **Do četrtega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 5:** Povezovanje in združevanje notranjih podatkovnih zbirk; razvoj novega sistema, ki bo temeljil na konceptu 360-stopinjskega profiliranja davkoplačevalcev; zagotavljanje interoperabilnosti z informacijskimi sistemi državnih institucij. **Do četrtega četrtletja leta 2026**: **Ukrep 6:** Uvedba sodobnega mehanizma pobiranja, ki bo davkoplačevalcem omogočal, da izberejo ponavljajoče se plačilo prijavljenih davčnih obveznosti. **Do četrtega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 7:** Vzpostavitev in operacionalizacija specializirane strukture, sestavljene iz strokovnjakov za informacijsko tehnologijo, ekonometrijo in finančne analize za količinsko opredelitev tveganj in davčnih vrzeli.	Ukrepi 1–7: Poročila organov Delež prihodkov v BDP bi se moral v letu 2026 povečati za vsaj 0,5 % BDP v primerjavi z letom 2024, brez upoštevanja učinka novih ukrepov, sprejetih v letih 2025 in 2026, ki vplivajo na davčne osnove in davčne stopnje. To bo ocenjeno aprila 2027 na podlagi nacionalnih računov.

	Glavni cilji	Opis in časovnica glavnih ukrepov [1]	Kazalnik(i) spremljanja
Prestrukturiranje sistema javnofinančnih odhodkov / pregledi porabe [Dopolnitev mejnikov in ciljev iz NOO C8.R3.M202, C8.I5,0. M234, C13.R5,0.M392 in C14. R1,0.T403]	Vzpostavitev podatkovne zbirke o povprečnih stroških nabav in vzpostavitev nadzornega mehanizma za spremljanje in obravnavanje neupravičenih povečanj odhodkov. Ta podatkovna zbirka je namenjena tudi centralizaciji javnega naročanja določenega blaga in storitev, zmanjšanju stroškov in uvedbi normativov porabe za javne institucije. Izvajanje letnih pregledov javnofinančnih odhodkov, določitev obveznih ciljev glede varčevanja in opredelitev ukrepov za njihovo doseganje v skladu s časovnim razporedom strategije o pregledih porabe. Povečanje učinkovitosti javne porabe za standardizirano blago in storitve v osrednji javni upravi. Izvajanje centraliziranega javnega naročanja medicinskih pripomočkov in potrošnega materiala za sistem za izredne razmere v zdravstvu. Posodobitev in modernizacija informacijskega sistema, ki se uporablja za razvoj in upravljanje nacionalnega proračuna, da se doseže boljše upravljanje proračunskih podatkov, večja proračunska preglednost ter boljše spremljanje in poročanje. Poleg tega povečanje števila specializiranega osebja, vključenega v preglede porabe. Pregled pravnega okvira za okrepitev pristojnosti ministrstva za finance ter centralnih in lokalnih javnih organov za spremljanje izvajanja pregledov porabe.	**Do četrtega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 1:** Vzpostavitev podatkovne zbirke in nadzornega mehanizma za več kot 20-odstotna povečanja v primerjavi s povprečnimi stroški javnih institucij. **Vsako leto, zajeto v načrtu (2025–2031)**: **Ukrep 2:** Izvajanje letnih tematskih pregledov odhodkov ter uporaba sklepov in priporočil v postopku proračunskega načrtovanja v skladu z določenim letnim časovnim razporedom. **Postopno, od četrtega četrtletja leta 2024 do drugega četrtletja leta 2030**: **Ukrep 3:** Razširitev kategorij blaga in storitev, ki bodo predmet centralnega javnega naročanja, s poudarkom na prednostnih sektorjih z visokimi ravnmi odhodkov. Povečanje deleža postopkov javnega naročanja, ki jih izvede nacionalni urad za centralizirane nabave (ONAC), glede na vse postopke javnega naročanja, ki jih izvedejo vsi javni naročniki v Romuniji, za povprečno 0,25 % na leto v naslednjih sedmih letih. **Do četrtega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 4:** Operacionalizacija specializirane strukture v okviru ministrstva za finance za spremljanje sistemov javnofinančnih odhodkov z uporabo kazalnikov smotrnosti in sodelovanje na specializiranih tečajih usposabljanja, organiziranih s podporo Svetovne banke. **Do četrtega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 5:** Vzpostavitev pravnega okvira za uvedbo kazalnikov smotrnosti na ravni centralnih in lokalnih javnih organov.	Ukrep 1: Poročilo organov Ukrep 2: Objava dveh pregledov porabe na leto za posamezne sektorje ali dejavnosti. Pregledi vključujejo obvezne cilje glede varčevanja. Ukrep 3: Poročilo organov, ki dokazuje povečanje deleža postopkov javnega naročanja, ki jih je izvedel ONAC. Ukrep 4: Poročilo organov Ukrep 5: Začetek veljavnosti normativnega akta do četrtega četrtletja 2025.

	Glavni cilji	Opis in časovnica glavnih ukrepov [1]	Kazalnik(i) spremljanja
Reforma financiranja podjetij (nov ukrep)	Okrepitev upravne zmogljivosti ministrstva za naložbe in evropske projekte za dodeljevanje sredstev za podporo MSP v obliki zasebnega kapitala, spodbujanje dolgoročnega gospodarskega razvoja, privabljanje vlagateljev in ustvarjanje delovnih mest.	**Do drugega četrtletja leta 2026**: Reforma institucionalnega okvira za dodeljevanje sredstev za podporo poslovnemu okolju – sklad za naložbe zasebnega kapitala za podporo MSP.	Začetek veljavnosti zakona o operacionalizaciji sklada, skupaj s posebno zakonodajo o nepovratnih sredstvih, davčnih dobropisih in kreditih za naložbe za predelovalno industrijo.
Reforma sistema odhodkov za podjetja v državni lasti (nov ukrep)	Izvajanje diagnostičnih analiz gospodarskih subjektov, katerih cilj je: — zmanjšanje izgub in zapadlih plačil, — posodobitev pristojbin, zaračunanih za opravljene storitve, in zmanjšanje stroškov poslovanja, kar bi vodilo v zmanjšanje subvencij/transferjev iz državnega proračuna, povečanje čistega dobička in povečanje prihodkov državnega proračuna, — opredelitev neproduktivnih/nefunkcionalnih sredstev in predlaganje ukrepov za njihovo uporabo in/ali odsvojitev, — uvedba pravil o odhodkih, zlasti za kategorije odhodkov, ki niso neposredno povezane s proizvodnim procesom ali zagotavljanjem storitev. Reforma bi morala v celoti spoštovati načelo neodvisnosti podjetij v državni lasti in zahtevo, da si prizadevajo za dobičkonosnost. Skupaj naj bi ti ukrepi vodili v nižje transferje/subvencije centralne in lokalne vlade podjetjem v državni lasti v višini 0,25 % BDP za celotno obdobje načrta.	**Do tretjega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 1:** Izvedba diagnostične analize sistema stroškov poslovanja, sistema prihodkov in mehanizmov za posodabljanje pristojbin ter sistema subvencij za gospodarske subjekte. **Do četrtega četrtletja leta 2025**: **Ukrep 2:** Vzpostavitev regulativnega okvira za okrepitev sistema stroškov poslovanja, izboljšanje upravljanja javnih sredstev, uvedba pravil o odhodkih in zmanjšanje odvisnosti od državnega proračuna do četrtega četrtletja 2025.	Ukrep 1: Poročilo organov Ukrep 2: Začetek veljavnosti regulativnega okvira. Rezultat reforme naj bi bili nižji transferji organov centralne in lokalne države podjetjem v državni lasti v višini 0,25 % BDP za celotno obdobje načrta (glede na raven v letu 2023).

([1]) Časovnica ukrepov iz načrta za okrevanje in odpornost je okvirna in ustreza zavezam iz relevantnega izvedbenega sklepa Sveta.